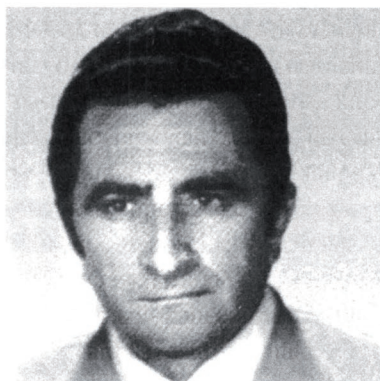

ANTE GLAVIČIĆ

(Senj, 19. siječnja 1931.

– Senj, 26. travnja 2003.)

Iznenada je jedne subote s »naočalama na nosu i s knjigom u ruci zaklopio svoje neumorne oči« prof. Ante Glavičić, koji je punih trideset godina surađivao sa Staroslavenskim institutom. Suradnja je počela oko senjske glagoljske tiskare, upravo oko pripreme obilježavanja 480. obljetnice njezina rada. Potrajala je sve do kraja Glavičićeva života.

Arheolog, muzealac, konzervator, istraživač prof. Ante Glavičić rođen je u Senju, gdje je završio osnovnu školu i nadaleko poznatu gimnaziju (1950.). Studij arheologije i povijesti završio je u Zagrebu (1961.). Već za vrijeme studija bio je kustos i ravnatelj Narodnoga muzeja u Pazinu (1956.–1958.), a od 1960. kustos i ravnatelj senjskoga Gradskoga muzeja u osnivanju. Zapravo ga je osnovao sam Ante Glavičić »tako reći ni iz čega« u srušenoj gotičkoj palači Vukasović, koja je njegovim zalaganjem obnovljena (1962.–1965.). Na čelu Gradskoga muzeja u Senju bio je sve do umirovljenja 1997. godine. Tajnik Senjskoga muzejskoga društva bio je od 1962. sve do smrti. U tom je društvu pokrenuo 1965. godine izdanje *Senjskoga zbornika* za promicanje senjskih kulturnih i drugih vrijednosti i bio glavni urednik sve do kraja života (uredio je ukupno 29 brojeva).

U Muzeju je ostavio arheološku zbirku s lapidarijem, zbirku hidroarheologije (odnosno pomorstva) grada Senja, etnografsku zbirku, prirodoslovnu zbirku o Velebitu i zbirku književnosti i novije povijesti. Ističemo zbirku senjske glagoljice i senjskoga glagoljskoga tiskarstva.

Zaslugom Ante Glavičića uređena je kula Nehaj, sagrađena 1558. godine u vrijeme najžešćih provala Turaka, u kojoj je smješten dio Gradskoga muzeja. Nehaj je uređivan punih deset godina (1964.–1974.). Već u vrijeme početnih

radova na uređenju kule, kad je, kao prvo, odstranjeno pristupno stubište, naknadno prigradeno (prikrpljeno) kuli (u 19. stoljeću), Glavičićevo je oštro arheološko oko zapazilo da se među odbačenim materijalom nalaze krhotine bijeloga vapnenca s uklesanim ukrasima i nekim glagoljskim slovima. Prikupio je dvadesetpet što većih što manjih krhotina i prenio ih u Muzej. O nalazu je izvijestio već 1965.: *Značajni arheološki nalazi u tvrđavi Nehaj u Senju* (Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske, god. XIV/1, Zagreb, 1965, str. 8. i 10.).

Stručna analiza krhotina, koju je proveo Branko Fučić, najbolji poznavatelj hrvatske glagoljske epigrafske građe, pokazala je da su ukrasi troprute lozice na krhotinama podudarni s ukrasom *Bašćanske ploče* i da slova ispod ukrasa pripadaju »istomu onomu razvojnom stupnju glagoljskoga pisma kojemu pripada glagoljsko pismo *Bašćanske ploče*.« (Fučić) Pokazalo se, također, da su krhotine dijelovi razbijene pregradne ploče, takozvanoga pluteja, koji je pripadao nekome septumu neodređene senjske crkve — jednako kao što je *Bašćanska ploča* bila lijevi plutej u opatijskoj crkvi Sv. Lucije u Jurandvoru. Zato su preostale krhotine, nađene u Senju, nazvane *Senjskom pločom*. Po paleografskim i umjetničko-povijesnim elementima stavljena je u vrijeme blizo nastanku *Bašćanske ploče*, dakle u početak 12. stoljeća. Otkrićem *Senjske ploče* pokazalo se da su se »pluteji na crkvenim pregradama u istoj kulturnopovijesnoj regiji, u kvarnerskom bazenu, oblikovali prema istom modelu. Umjesto tipičnoga ukrasa koji je u razdoblju pleterne plastike u pravilu ispunjavao polje pluteja ispod vodoravne bordure, to je polje na *Bašćanskoj ploči* i na *Senjskoj ploči* ispunjeno dugim natpisom dedikativnog ili diplomatskog sadržaja.«¹

Ante Glavičić je bio zaljubljen u hrvatsku glagoljsku baštinu, osobito zavičajnu senjsku. Kao Senjanina ispunjavao ga je ponos na glagoljsku tiskaru, utemeljenu u Senju već u 15. stoljeću, u kojoj je od 1494. do 1508. priređeno i objavljeno barem sedam knjiga. Poticao je obilježavanje njezinih obljetnica, brinuo se da obilježavanja budu sadržajna. S tim u vezi počeo je dolaziti u Staroslavenski institut, uspostavljao kontakte i pozivao na suradnju. O 480. obljetnici prvoga izdanja senjske tiskare: *Misala* 1494. organizirao je, zajedno sa Staroslavenskim institutom i Naučnom bibliotekom u Rijeci, 22. i 23. listopada u Senju znanstveni skup: *Senjske tiskare u 15.-16. st. i 19.-20. st.* Na skupu je inicirano priređivanje kritičkih izdanja i faksimila senjskih glagoljskih izdanja. Zaključeno je da Senjsko muzejsko društvo zajedno sa Staro-

¹ Branko Fučić, *Glagoljski natpisi*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1982., 316.

slavenskim institutom pokrene i postupno u pretisku izdaje senjska glagoljska izdanja, kao prvo — *Spovid općenu* iz 1496. godine, od koje se sačuvao samo jedan (jedinstveni) primjerak. Zaključeno je, nadalje, da se zajedno s tadašnjom Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti (1977.–1980.) pristupi obnovi stare gradske vijećnice iz 13. stoljeća, u kojoj bi se uredila stalna muzejska zbirka glagoljice i starog glagoljskog tiskarstva i kulture u Senju. Uz skup bila je priređena izložba fotokopija senjskih tiskanih glagoljskih knjiga. Zahvaljujući susretljivosti franjevac trećoredaca iz Zagreba i Knjižnice tadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, na izložbi su se mogli vidjeti originali četiriju (od sedam) senjskih glagoljskih knjiga, među kojima i *Spovid općena*. To je bila jedinstvena prilika da Senjani vide bar neke originalne primjerke svoje tiskare, utemeljene u prvom razdoblju europskog tiskarstva, od kojih ni jednog jedinoga primjerka odavno više nema u Senju.

Za Glavičićeva života objavljen je faksimil i kritičko izdanje *Spovidi općene* (1978., 1979.) i faksimil *Korizmenjaka* (1981.). Izdanja je nerado davao u knjižare: nerado se od njih rastajao. A bila su tražena. Najradije ih je sam poklanjao jer je želio da dođu »u prave ruke«.

Na poticaj Staroslavenskoga instituta namjeravao je i žarko želio načiniti repliku tiskarske preše iz 15. stoljeća, smjestiti je u Muzej i otiskivati pojedine stranice senjskih glagoljskih izdanja, ponajprije stranice s opširnim kolofonima. Kolofoni su najvažniji (gotovo jedini) i najpouzdaniji izvori podataka o senjskoj glagoljskoj tiskari: u svima se (osim u *Spovidi općenoj*) spominje Senj kao mjesto tiskanja. Jer, kulturna bi javnost — pogotovo turistička — mogla doći do zanimljivoga suvenira na ponos grada Senja, a i Hrvatske, jer senjska glagoljska tiskara je i nacionalni ponos. Gotovo onako kako se Mainz ponosi s otiscima stranica iz Gutenbergove *Biblije* otisnutima na replici Gutenbergove preše. Rijetki odu iz Gutenbergova muzeja da sa sobom ne ponesu otisak barem jedne stranice prelijepe Gutenbergove *Biblije u 42 retka* iz 1455. godine! Glavičić je želio da se to dogodi i u Senju! Zbog materijalnih prepreka ni namjeru ni želju nije dospio ostvariti.

Za svojih dolazaka iz Senja u Zagreb navraćao je u Staroslavenski institut. Znao je samo banuti — pojaviti se. Uvijek je bio rado viđen i srdačno primljen. Hvala Vam, Ante, na lijepoj, toploj i stvaralačkoj suradnji.

ANICA NAZOR